

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Marta Brylińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **P. S.**

oskarżonego o popełnienie czynu z art. 207 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 marca 2020 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na
niekorzyść od postanowienia Sądu Rejonowego w M.

z dnia 3 lipca 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w M. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

P. S. został oskarżony o to, że w okresie od początku lutego 2018 r. do dnia 20 marca 2018 r. w miejscowości G., woj. (...) znęcał się psychicznie i fizycznie nad konkubiną A. W. w ten sposób, że będąc pod wpływem alkoholu wszczynał awantury domowe, w trakcie których ubliżał jej słowami wulgarnymi, popychał, szarpał za ubranie, groził pozbawieniem życia a w dniu 20 marca 2018 roku poprzez uderzanie głową w czoło dokonał naruszenia nietykalności cielesnej konkubiny, przy czyn czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne

wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 20 lutego 2014 r., w sprawie sygn. akt II K (...), którą to karę odbywał w okresie od dnia 5 czerwca 2014 r. do dnia 5 czerwca 2015 r., tj. o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą II K [...].

Na posiedzeniu w dniu 3 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy w M. złożył sprawozdanie z akt opisanej sprawy, a także z akt innej sprawy prowadzonej przed tym Sądem przeciwko oskarżonemu o sygn. II K (...), odczytując wydany w niej wyrok. Wydany na tym posiedzeniu postanowieniem Sąd Rejonowy w M., na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., umorzył postępowanie karne, prowadzone przeciwko oskarżonemu P. S. o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Postanowienie nie zostało zaskarżone i uprawomocniło się w dniu 11 lipca 2018 r.

Kasację na niekorzyść oskarżonego P. S. wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 8 § 1 k.p.k. i art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na zaniechaniu samodzielnego, należytego rozstrzygnięcia zagadnień faktycznych i prawnych, niezbędnego dla przyjęcia tożsamości zarzuconych P. S. czynów, co do których toczyły się postępowania karne Sądu Rejonowego w M. w sprawach o sygn. akt II K (...) i II K (...), co skutkowało wadliwym uznaniem, że w sprawie o sygn. akt II K (...) wystąpiła negatywna przesłanka procesowa w postaci zawisłości sprawy (*lis pendens*) i nieuzasadnionym umorzeniem postępowania karnego, prowadzonego przeciwko oskarżonemu o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w M. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego kasacja jest oczywiście zasadna.

Mimo, iż Sąd Rejonowy w M. złożył sprawozdanie z akt sprawy II K (...) (co wprost wynika z protokołu posiedzenia – k. 394/II), to jednak okoliczności z nich

wynikających nie rozważył w sposób należyty, co skutkowało nieuzasadnionym przyjęciem, iż wcześniej wszczęte i toczące się w sprawie II K (...) postępowanie było postępowaniem co do tego samego czynu tej samej osoby, w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., co postępowanie II K (...).

Z analizy akt sprawy II K (...) wynika, iż P. S. został oskarżony o to, że:

I. w czasie od sierpnia 2016 r. do 5 października 2017 r. w G., woj. (...), znęcał się psychicznie i fizycznie nad wspólnie zamieszkującą, znajdującą się w ciąży, konkubiną A. W. , w ten sposób, że będąc pod wpływem, alkoholu wszczynał awantury domowe, w trakcie których ubliżał jej słowami wulgarnymi, niszczył przedmioty użytku domowego, niepokoił, zakłócał spoczynek nocny, wielokrotnie groził pozbawieniem życia, szarpał za włosy i ubranie, popychał, uderzał rękami po głowie, twarzy i ciele oraz kopał po ciele, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 20.02.2014 r., sygn. II K (...), którą to karę odbywał w okresie od dnia 5 czerwca 2014 r. do dnia 5 czerwca 2017r., tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

II. w dniu 5 października 2017 r., około godziny 3:00, w G., woj. (...), w miejscu zamieszkania, poprzez uderzenie otwartą ręką w twarz naruszył nietykalność cielesną B. L. , przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 20 lutego 2014 r., sygn. II K (...), którą to karę odbywał w okresie od dnia 5 czerwca 2014 r. do dnia 5 czerwca 2017 r., tj. o czyn z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. (k.243/II akt II K [...]).

Zarzuty popełnienia wskazanych czynów zostały wymienionemu przedstawione w toku postępowania przygotowawczego w dniu 21 grudnia 2017 r. (k.235/II).

Na wcześniejszym etapie postępowania, postanowieniem z dnia 7 października 2017 r., sygn. akt II Kp (...), Sąd Rejonowy w M. na wniosek prokuratora zastosował wobec P. S. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 2 miesięcy od dnia zatrzymania, tj. od dnia 5 października 2017 r. (godz. 12.25) do dnia 4 grudnia 2017 r. (godz. 12.25) (k. 145/I akt II K (...)).

Po uchyleniu izolacyjnego środka zapobiegawczego postanowieniem z dnia 1 grudnia 2017 r., zastosowano wobec P. S. środek zapobiegawczy w postaci dozoru Policji polegający na: obowiązku stawiennictwa w Komendzie Powiatowej Policji w M. 2 razy w tygodniu, w dni i godziny wskazane przez tę jednostkę, zakazie zbliżania się do pokrzywdzonej A. W. i B. L. na odległość mniejszą jak 20 metrów, a także zakazie spożywania wyrobów alkoholowych (k. 229 - 230/II akt II K (...)).

Akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w M. został skierowany w dniu 29 grudnia 2017 r. i sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą II K (...) (k. 242/II akt II K (...)).

Nieprawomocnym wyrokiem z dnia 6 czerwca 2018 r. Sąd Rejonowy uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa znęcania, przy czym przyjął, że działał on w okresie od sierpnia 2016 r. do dnia 20 marca 2018 r.

Po skierowaniu do Sądu aktu oskarżenia zostało wszczęte kolejne postępowanie przygotowawcze przeciwko P. S. (sygn. akt PR Ds. (...)), które skutkowało przedstawieniem mu w dniu 21 marca 2018 r. zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na szkodę konkubiny A. W. w okresie od początku lutego 2018 r. do dnia 20 marca 2018 r. (k. 33 – 35/I). W dniu 28 czerwca 2018 r. sprawa ta została zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w M. pod sygnaturą II K (...). P. S. oskarżono o popełnienie w okresie od początku lutego 2018 r. do dnia 20 marca 2018 r. czynu z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Z powyższej analizy wynika, iż zarzut przedstawiony P. S. w sprawie PR Ds. (...) (II K (...)) obejmował inny okres czasu, niż wskazany w odniesieniu do czynu z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w sprawie II K (...), popełnionego na szkodę A. W. i stanowiącego przedmiot uprzednio prowadzonego postępowania przygotowawczego, zakończonego skierowaniem do Sądu aktu oskarżenia w dniu 29 grudnia 2017 r. Zauważyć nadto należy, że pomiędzy przestępczymi zachowaniami oskarżonego, zarzucenymi w sprawie II K (...), podejmowanymi na szkodę A. W. , a zachowaniami objętymi zarzutem w sprawie II K (...), wystąpiła

kilkumiesięczna przerwa, spowodowana pobytem P. S. w areszcie oraz jego początkowo poprawnym zachowaniem w okresie po zwolnieniu.

Podkreślić należy, iż zawisłość sprawy rozpoczyna się z momentem wszczęcia postępowania przygotowawczego przeciwko osobie, tj. od momentu przedstawienia jej zarzutów i trwa do czasu uprawomocnienia się rozstrzygnięcia kończącego postępowanie karne, stanowiąc konsekwencję powagi rzeczy osądzonej i zasady *ne bis in idem*. Na wzajemne związki pomiędzy tymi przesłankami, jak zauważył autor kasacji, wskazuje postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2014 r., III KK 169/14 (Lex nr 1565774), w którym zauważono, że: „Przesłanka *lis pendens* formułuje zakaz równoległego prowadzenia postępowań karnych dotyczących tego samego przedmiotu procesu, w stosunku do tej samej osoby, podyktowany względami ekonomiki procesowej. Doznaje ona znacznego osłabienia w momencie, gdy w jednym z postępowań obejmujących tożsamy czyn zapadnie prawomocny wyrok skazujący. Wówczas zaczyna funkcjonować negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej, która nie pozwala prowadzić drugiego postępowania o to samo historyczne zdarzenie, nawet w ramach kontynuacji dotychczasowych czynności procesowych, a w konsekwencji wydania przez sąd kolejnego wyroku skazującego co do tego samego czynu. W ten sposób zostaje zapewniona stabilność prawa i orzeczeń organów procesowych w postępowaniu karnym oraz realizowana jest zasada *ne bis in idem*, stanowiąca gwarancję, że nikt nie będzie pociągany więcej niż raz do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary.”

Niewątpliwie więc „tożsamość czynu, będącego przedmiotem postępowania jest wyznaczona przez zdarzenie historyczne, które zostało objęte skargą uprawnionego oskarżyciela i warunek ten pozostaje aktualny do czasu uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie” (k. 7 kasacji).

Orzekający w sprawie II K (...) Sąd Rejonowy zobowiązany był dokonać oceny, czy zachodzą podstawy do przyjęcia tożsamości czynów objętych opisanymi powyżej odrębnymi postępowaniami, mając na uwadze nie tylko osobę oskarżonego, ale także ramy czasowe określone skargą oskarżyciela dotyczącą konkretnego przestępstwa.

Sąd, mając na uwadze przepis art. 8 § 1 k.p.k., powinien był ocenę tę odnosić do aktów oskarżenia, a nie treści nieprawomocnego wyroku, który nie ma cech trwałości i może być zmieniony. W rozpatrywanej sprawie, w związku z wniesionymi apelacjami, Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 23 października 2018 r. sygn. akt IV Ka (...) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w M. z dnia 6 czerwca 2018 r., sygn. akt II K (...), między innymi w zakresie przypisanego P. S. przestępstwa przyjmując, iż oskarżony dopuścił się go w okresie od sierpnia 2016 r. do 5 października 2017 r. a orzeczoną za ten czyn karę pozbawienia wolności złagodził do roku (k. 378/II akt sprawy II K (...)).

W świetle analizy akt opisanych spraw stwierdzić należy, iż nie miała w nich miejsca tożsamość czynów zarzuconych P. S., co tym samym wykluczało możliwość umorzenia postępowania prowadzonego w sprawie II K (...) z uwagi na przyjęcie, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby wcześniej wszczęte toczy się, czy też uwzględniając obecnie uprawomocnienie się wyroku w sprawie sygn. akt II K (...) - zostało prawomocnie zakończone. Sąd Rejonowy nie dostrzegł bowiem, że w pierwszej z wymienionych spraw nie doszło do zdublowania skargi oskarżyciela publicznego, a procedując w sprawie II K (...) orzeczono w zakresie zdarzeń nieobjętych aktem oskarżenia, co przy braku prawomocności wydanego orzeczenia nie mogło dawać podstawy do umorzenia postępowania sądowego o sygn. akt II K (...) (od 5 października 2017 r. do 1 grudnia 2017 r. P. S. przebywał w areszcie, a zatem nie mogło wówczas dojść do znęcania się przez niego nad konkubiną; wprowadzie, na prośbę pokrzywdzonej wrócił do niej, w celu pomocy przy nowonarodzonym dziecku, jednak na początku miał zachowywać się poprawnie, a sytuacja uległa pogorszeniu dopiero w styczniu 2018 r.; w zachowaniu oskarżonego polegającym na znęcaniu się psychicznym i fizycznym wobec pokrzywdzonej wystąpiła kilkumiesięczna przerwa). W związku z powyższym należało przyjąć, iż działanie oskarżonego, polegające na znęcaniu się nad pokrzywdzoną w kolejnym okresie czasu, było konsekwencją nowego impulsu woli i jego zachowania, do których doszło po styczniu 2018 r., należy traktować jako nowy czyn w rozumieniu art. 11 § 1 k.k. („zachowanie będące przejawem jednego impulsu woli stanowi tylko jeden czyn” – wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 2 marca 2010 r., II AKa (...), LEX nr 583683). Okoliczność ta także nie została wzięta

pod uwagę przez Sąd Rejonowy w M. w toku orzekania w sprawie o sygn. akt II K (...).

Nierozważenie wskazanych okoliczności przez Sąd Rejonowy w M. skutkowało wadliwym zastosowaniem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. i nieuzasadnionym umorzeniem postępowania. Przedstawione uchybienia ocenić należy jako rażące, a ich wpływ na treść zaskarżonego postanowienia był istotny i oczywisty.

W toku ponowionego postępowania Sąd właściwy do rozpoznania sprawy będzie zobowiązany do respektowania powyższych uwag.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.